

hurá, 4|2016 muzeum!

Výstava
Jeden den
ve středověku

2

Arch. výzkum
pravěkého sídliště
v Libáni

4

Osobnost
Alois a Jan
Podlipní

5

Stalo se
před 100 lety
podzim 1916

6

Staré jičínské
domy: Nárožní
dům čp. 94

7

VÝSTAVA František Kaván – krajinou domova

V letošním roce si připomínáme osobnost Františka Kavána v souvislosti s jeho dvěma výročími. Je tomu 150 let, co se tento malíř a básník narodil, a 75 let co zemřel. Oslavy, které

probíhaly například v Krkonošském muzeu v Jilemnici nebo pražské Galerii Kodl, zakončí podzimní výstava František Kaván – krajinou domova v zámecké galerii v Jičíně.

František Kaván se narodil ve Víchovské Lhotě u Jilemnice, a tak to byla právě krajina Podkrkonoší a Krkonoš, která ho formovala od útlého věku. Ačkoli můžeme v jeho díle sledovat inspiraci v pojetí krajiny Julia Mařáka, jehož třídu na pražské Akademii výtvarných umění navštěvoval, i v realistickém zobrazování Antonína Chittussiho, je autor díky svému osobitému stylu dobře rozpoznatelný. I přesto nás však často překvapí určitá rozmanitost, která je patrná v rámci jednotlivých tvůrčích období.

Výstava František Kaván – krajinou domova představí pouze výběr z autorovy tvorby, a to víceméně v takové podobě, v jaké byl prezentován již v jilemnickém muzeu, přičemž mnohá z velmi kvalitních děl pocházejících z raného období, která laskavě zapůjčily sbírky veřejné i soukromé, jsou v rámci této kolekce vystavena úplně poprvé. U příležitosti oslav vyšla o Františku Kavánovi také reprezentativní publikace, kterou vedle textů PhDr. Michaela Zachaře, PaedDr. Jana Luštinice a PhDr. Elišky Charvátové tvoří rozsáhlá část reprodukcí uměleckých děl.

František Kaván patří na poli krajinomalby jednoznačně k tomu nejlepšímu, o čemž vypovídá neutichající zájem sběratelů a milovníků umění. Ve svých obrazech zachytil nejen přírodní scenérie ze svého rodiště, ale také mnoho dalších míst, mezi nimiž jmenujme vzhledem k regionu především Železnice, kde Kaván za svého pobytu mezi lety 1900 a 1904 vytvořil ceněný soubor obrazů. A právě proto František Kaván do prostoru zámecké galerie, kam se po letech opět vrací, nepochybně patří.

Výstava bude otevřena v zámecké galerii od 13. října do 20. listopadu 2016.

František Kaván: Svatby táhnou přes vrcha, 1896, olej, karton, 65 x 51 cm (Sbírka Krkonošského muzeu v Jilemnici).

VÝSTAVA Jeden den ve středověku – očima hrnčíře v prostředí východočeského městečka

První úvahy o této výstavě se zrodily z nadšení při objevování a zpracovávání nálezu pozůstatku středověké hrnčířské pece. Čím víc jsme pronikali do tajů hrnčířského řemesla a středověkých technologických záležitostí, tím víc jsme cítili potřebu se o tyto zajímavosti podělit s širší veřejností.

Jakmile padlo rozhodnutí uspořádat výstavu na dané téma, vyvstal problém se způsobem podání tématu. Profesní hrdost archeologa nás nutila předvést našim obrovským kolegům, jak dobře se orientujeme v aktuálních vědeckých teoremech. Naopak zkušenost našich muzejních kolegů promlouvala mnohými ústy o nutnosti podat téma srozumitelně, mile a hravě. Rozhodli jsme se tedy sejmut klapky z očí, (ne)tvrdíme, že se nám to povedlo) a přistoupili jsme k obtížnému úkolu popularizace.

Základem výstavy je výjimečný soubor pozůstatků hrnčířské pece nalezené v roce 2014 a 2015 v Hořících, která ukončila

Regionální muzeum a galerie v Jičíně
výstavní chodba muzea

svoji činnost v první polovině 15. století. Pokud bychom pouze naaranžovali nalezené předměty společně s dokumentací nálezové situace, neměli bychom příliš velkou šanci zaujmout. Přikročili jsme tedy k vytvoření sestavy kreslených scén, které mají oživit němé předměty a vdechnout výstavě život ve formě příběhu. Nedovolujeme si tvrdit, že jsou bezchybné z hlediska zobrazovaných reálií, ale snad v návštěvníkovi navodí zhruba správnou představu o zmizelé minulosti.

Nabízíme tedy příběh o výrobě hrnčířského zboží, a to od získávání vhodného materiálu – hlíny, její zpracování, výrobu nádob, zdobení, uchacení, výpal až po transport na tržiště. Samotným procesem výroby a různými technickými záležitostmi bude dětského návštěvníka provázet středověký hrnčíř Jan ... Zajímavá bude také tematická odbočka do tajů archeologického poznávání minulosti nebo poutavé (!) vyprávění o zemském magnetismu a jeho využití pro datování některých archeologických nálezů. Veškeré podávané informace budou srozumitelné nejen pro zvědavé dospělé, ale i pro žáky 2. stupně ZŠ.

Ke zhlédnutí nabízíme mimo jiné trojrozměrné modely dvou základních typů hrnčířských pecí nebo funkční repliku hrnčířského kruhu.

Výstava se koná ve výstavní chodbě jičínského muzea od 6. října do 13. listopadu 2016.

J. V. Scheybal: Škola ve Staré Pace (Sbírka Muzeum Českého ráje v Turnově)

VÝSTAVA J. V. Scheybal – malíř, kreslíř, dokumentátor a sběratel

V Jičínském muzeu ve spolupráci s Muzeem Českého ráje v Turnově připravilo na adventní a vánoční čas výstavu věnovanou dílu významného etnografa, historika umění, kreslíře, muzejníka a v neposlední řadě také sběratele Josefa Václava Scheybala (31. 12. 1928 – 27. 9. 2001). Tento všestranný znalec lidové kultury severních a severovýchodních Čech, jehož životní dílo trvale formoval hluboký obdiv k lidové kultuře a láska k rodnému Pojizeří, položil pevné základy vědecké etnografické kresby. Národopisné práce věnoval více jak 50 let svého života a díky své hluboké erudici se v národopisných kruzích stal ojedinelou osobností.

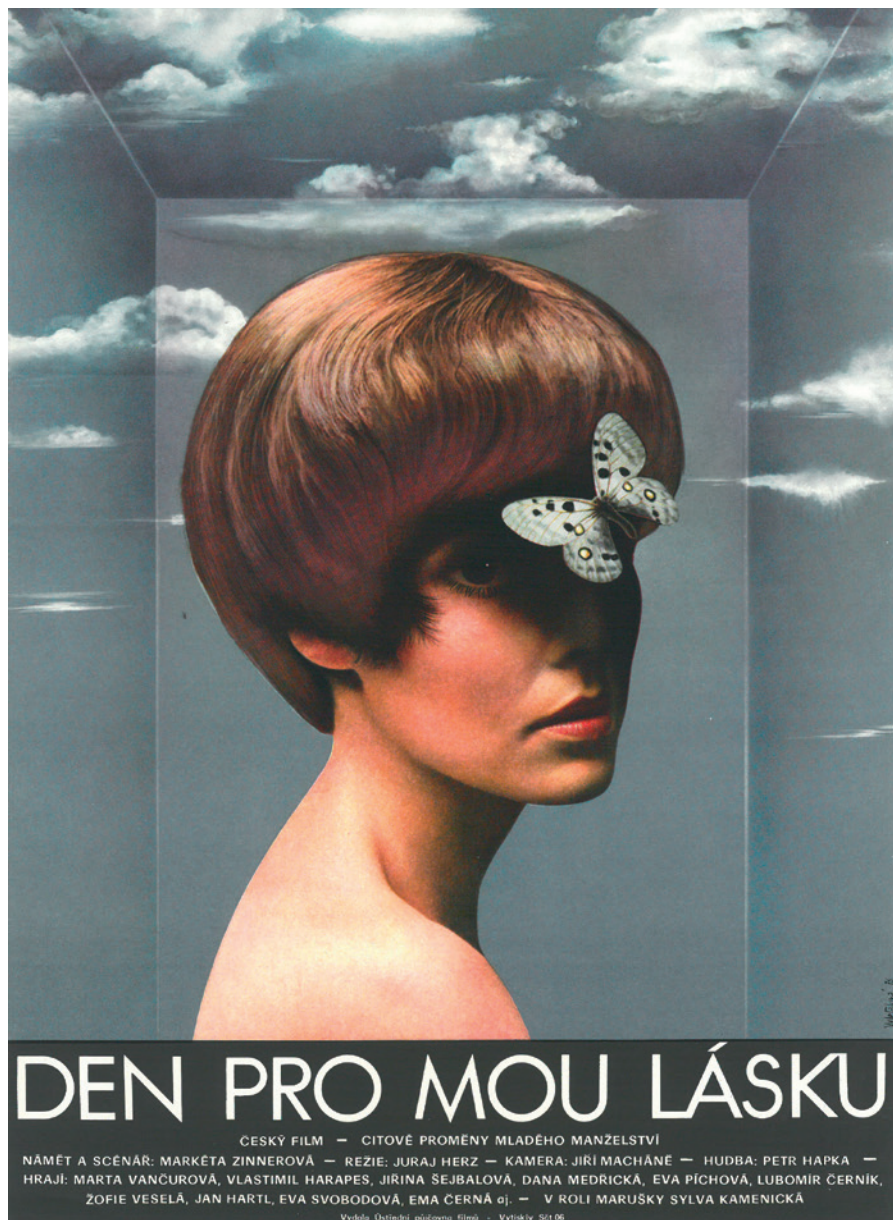
Pro Scheybalovo dílo je stěžejní především národopisná kresba a malba zachycující lidové stavby Podještědí, Pojizeří a Podkrkonoší, ale také z celých Čech, Moravy a Slovenska, které osobně procestoval. Vedle jednotlivých staveb zachytil mimo jiné jejich interiér, nábytek, užitékové předměty, oděv venkovského lidu a v neposlední řadě také lidové výtvarné umění. Kromě toho se zabýval teorií národopisné kresby a dějinami umění. Scheybalův výtvarný projev ovlivnil nejen realismus přelomu 19. a 20. století

reprezentovaný dílem Josefa Mánesa, inspirační zdroje můžeme najít také v rozsáhlé tvorbě národopisce-kreslíře a zakladatele turnovského muzea Jana Prouška, nebo v kresbách Adolfa Kašpara či Karla Vika.

Kromě dokumentační národopisné kresby a malby se můžeme seznámit se Scheybalovou volnou tvorbou. Již od dětství toužil ilustrovat knihy. Jeho ilustrace doplňují nejen odborná národopisná díla, ale také díla významných českých spisovatelů. Setkáme se s nimi ve vydáních knih Karolíny Světlé, Viktora Dyky ad.

Výstavu doplní trojrozměrné předměty z osobní sbírky J. V. Scheybala a jeho ženy PhDr. Jany Scheybalové, např. betlémy, lidové plastiky, podmalby na skle nebo obrazy jeho uměleckých vzorů – Karla Vika a Adolfa Kašpara, či jeho přítel z řad výtvarných umělců. S dílem J. V. Scheybala se v jičínském muzeu setkáme opět po více jak 30 letech.

Výstavu můžete navštívit od 2. prosince 2016 do 22. ledna 2017 v zámecké galerii.

VÝSTAVA

Zlatá éra filmového plakátu

Sběratelství má mnoho podob. Jednu z nich představuje sbírání výtvarného umění, do kterého můžeme zahrnout také filmový plakát, tím spíše pokud pochází z období od 60. let 20. století. Tehdy byla totiž tvorba filmového plakátu vnímána jako svěbytná umělecká aktivita, kterou se zabývali přední umělci. To skvěle ilustruje sbírka Jaroslava Mužíčka, bývalého ředitele Městského kina v Nové Pace, která čítá okolo 3 000 kusů filmových plakátů.

Výstava Zlatá éra filmového plakátu nicméně představuje pouze zlomek z jeho rozsáhlé sbírky. Návštěvníci zde najdou tvorbu od profesionálních filmových i scénických výtvarníků, grafiků a malířů, mezi které patří Adolf Born, Vratislav Hlavatý, Michal Pacák, Jiří Šalamoun, Karel Vlach, Karel Saudek, Petr Sís, Klára Islerová, Josef Vyletěl, Olga Vyletěllová-Poláčková a mnozí další. Dále budou k vidění tzv. filmové fotosky, černobílé fotografie vzniklé při

natáčení filmu, obohacené o podpisy známých osobností filmového světa.

Filmový plakát byl za doby socialistického Československa díky své vysoké výtvarné i obsahové úrovni, za kterou získával už ve své době ocenění na mezinárodních filmových festivalech v Karlových Varech, Chicagu či v Cannes, fenoménem. Právě proto je dnes vysoce ceněným sběratelským artiklem, jehož významu nemohou současné plakáty, které jsou především jednou z forem propagace filmu, alespoň podle pana Mužíčka, dosáhnout. Snad proto již tento sběratel svoji kolekci nerozšiřuje, ale o to více se jí snaží prezentovat široké veřejnosti a poukazovat tak na její hodnotu.

Výstava bude otevřena od 19. listopadu 2016 do 15. ledna 2017 ve výstavní chodbě jičínského muzea.

NOVÉ PUBLIKACE

Muzejní noviny 37 Mladějov

Regionální muzeum a galerie v Jičíně vydalo další Muzejní noviny s číslem 37, které jsou tentokrát celé věnované obci Mladějov.

Historie obce je popsána od prvních písemných zmínek z let 1352 a 1358, které se týkají mladějovské fary. Dozvíte se zde spoustu informací nejen o vlastnících Mladějova v průběhu staletí, o mladějovské škole, spolkovém životě v obci, místních hostincích, řemeslech zde provozovaných, mladějovské plovárně, ale také o tom, jak Mladějov prožíval období obou světových válek.

Dějiny po roce 1945 zpracovala současná kronikářka obce Jana Matyášová. A nebylo zapomenuto ani na archeologické nálezy z pravěkých období.

Další příspěvky Muzejních novin jsou již tradičně věnované lidové architektuře, významnějším památkám, osobnostem a v tomto čísle nechybí ani dvě pověsti spojené s Mladějovem. Celou publikaci uzavírá příspěvek o přírodě obce a jejího blízkého okolí.

Muzejní noviny je možné zakoupit ve vstupní hale jičínského muzea za 30 Kč.

Kolmý snímek nálezové situace na konci odkryvu.

ARCHEOLOGICKÝ VÝZKUM pravěkého sídliště v Libáni

V dubnu až červnu tohoto roku mohli pracovníci společnosti ANTOLIN Libáň zaznamenat neobvyklou aktivitu v jihovýchodní části výrobního areálu, v blízkosti vrátnice pro odbavení nákladních vozidel. Zde v úzkém pruhu mezi plotem a vyasfaltovanou plochou překladiště došlo v souvislosti s výstavbou ocelového přístřešku k podivuhodnému archeologickému nálezu. Po skrývce ca 60 cm ornice se zde vyrýsovala tmavě zbarvená místa ve světle hnědé hlíně. Většinou měla přibližně kruhový nebo úzký protáhlý tvar. Zkušený pohled archeologa brzy odhalil, že se jedná o pozůstatky sídliště z předhistorického období. Díky typicky zdobené keramice, která se nalezla v tmavé hlíně, víme bezpečně, že se jedná o památky z mladší doby kamenné – neolitu.

Jedná se o období, kdy střed Evropy obývali první zemědělci (5500–4200 př. Kr.). Na rozdíl od předchozího období, kdy lidé získávali potravu sběrem divoce rostoucích plodin a lovem divoké zvěře, znamená toto období doslova revoluci. Lidé zakládají trvanlivější osady v blízkosti polí, na kterých pěstují obilniny a luštěniny. Na pastvinách

drží malá stáda skotu, ovcí, koz a prasat. Jejich obydlí nejsou žádnými chatrčemi nebo jednoduchými přístřešky, ale domy, které v mnohém připomínají ty současné. Stěny těchto domů jsou svislé, střecha sedlová. Sloupy a kůly, které tvoří podpůrnou konstrukci, jsou zhotoveny z tesařsky opracovaného dřeva. Rozměry těchto domů jsou úctyhodné, na délku dosahují až několik desítek metrů, na šířku 4–7 m. Lidé mladší doby kamenné tvořili výrobky z keramiky, převážně nádoby, ale i drobnou umělecky zpracovanou plastiku. Pracovní nástroje měli kamenné, a to jak pádné (sekery, teslice), tak i určené k řezání a škrabání (štipaný pazourek do podoby čepelek).

Na našem nalezišti byly zjištěny pozůstatky dvou domů, po nichž se zachovaly sloupové a kůlové jamky. Jedná se o jamky původně vyhloubené do světle hnědé podložní hlíny, v nichž byly usazeny sloupy nebo zaraženy kůly. Poté, co tyto sloupy a kůly shořely, zetlely nebo byly vytaženy a použity jinak, jamka se zaplnila svrchní tmavou zeminou a vznikly tak barevné odlišnosti v podobě

Nádoba kultury s vypichanou keramikou (ilustrační foto).

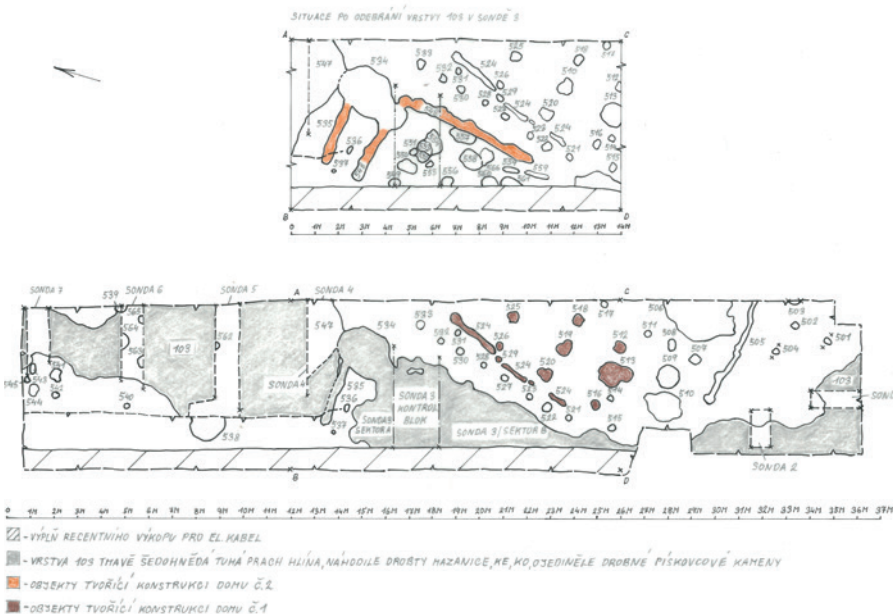
kruhů či oválů ve světlejším podloží. Jamky byly také doprovázeny žlábkami, které bylo možné v některých případech spojit se základy těchto domů.

Práce archeologů spočívala v pečlivém začišťení těchto nálezů, dále bylo nutné vykopat tmavou výplň jamek a dohledat v nich nálezy. Většinou jsme získaly úlomky zdobené i nezdobené keramiky a fragmenty kamenných nástrojů. Keramika je nejčastěji zdobena soustavou vpichů do tvarů krokvic. Tato keramika dala v minulosti název celé kultuře s vypichanou keramikou (5000–4200 př. Kr.). V našem případě se jedná o mladší stupeň této kultury.

Pokud sloupové a kůlové jamky tvořily jasně viditelné řady, bylo zřejmé, že se jedná o půdorysy zmíněných domů. Našli jsme střední část domu orientovaného ve směru severovýchod – jihozápad a zároveň druhého domu o stejné orientaci, doplněný o základový žlábek. Vzhledem k faktu, že stěny obou staveb byly velmi blízko, domníváme se, že domy neexistovaly současně.

Kromě zmíněných nálezů jsme měli možnost prozkoumat rozsáhlou jámu, která byla zaplněna pravěkým odpadem. Do dnešních dob se nám zachovaly opět pouze keramické střepy nádob, opracované a neopracované kameny, ojediněle kosti. Dalšími nálezy jsou mineralizované zbytky rostlin a dřevěné uhlíky, které se zachovaly v tmavé hlíně vyplňující pravěké jámy. Tyto drobné a křehké nálezy jsou získávány v naší laboratoři, rozplavováním vzorků hlíny. Podrobnou analýzou budeme schopni částečně rekonstruovat vegetaci v této lokalitě v uvedeném období.

Archeologický výzkum byl tedy ukončen pouze ve své terénní etapě. Další, laboratorní a analytická etapa výzkumu stále probíhá. Detailní výsledky budou k dispozici až za několik měsíců.

Celkový plán nálezové situace. Barevně odlišeny půdorysy domů.

OSOBNOST Alois a Jan Podlipní

Součástí sbírky fotografií a sbírky písemností a tiskovin Regionálního muzea a galerie v Jičíně jsou materiály týkající se dvou významných fotografů působících v Jičíně, otce a syna Aloise a Jana Podlipných.

Alois Podlipný žil v letech 1879–1964. Nejprve působil jako fotograf v Českém Brodě, v roce 1922 otevřel svůj fotoateliér v Jičíně v domě čp. 76 na Husově třídě. Na svých snímcích zachycuje život ve městě, ale také jičínská zákoutí a ulice s jejich přeměnami v období 20. – 30. let 20. století. V roce 1945 získal Alois Podlipný od Národního revolučního výboru v Jičíně potvrzení, že smí fotografovat „místní výjevy na ulicích i rázu vojenského“ pro místní archiv a kroniku.

Syn Jan Podlipný se narodil 1. 3. 1910 v Českém Brodě jako prostřední dítě manželů Adély a Aloise Podlipných.

Záhy se rodina přestěhovala do Jičína, kde Alois Podlipný otevřel v roce 1922 svůj fotoateliér. Mladší syn Jan šel ve šlépějích svého otce a v Bratislavě se vyučil rovněž fotografickému řemeslu.

Základní vojenskou službu odsloužil jako vojenský fotograf v Praze, na letišti v Kbelích. Po vojně se vrátil do Jičína, kde po svém otci přebíral fotoateliér v zmiňovaném domě čp. 76 na Husově ulici. V roce 1934 se Jan Podlipný oženil s Boženou Hašlarovou z Kněžmosta

a z tohoto manželství se narodily dvě dcery, Božena a Jana.

Jan Podlipný dům i fotoateliér renovoval a značně rozšířil i veškeré fotoslužby. Zhotovoval portrétní fotografie (kolorované), průkazové a amatérské. Velmi originálně vytvářel i velkorozměrová školní tabla. Při své náročné práci měl velkou oporu ve své ženě.

V roce 1951 byl ateliér začleněn pod družstvo Fotografa Pardubice. V této době se Jan Podlipný začal zajímat o zpracování barevné fotografie systémem barevných filtrů a stal se jedním z průkopníků této metody ve Východočeském kraji.

Jan Podlipný pracoval jako jičínský fotograf až do roku 1982, kdy odešel do důchodu. Během své fotografické kariéry předával zkušenosti i mnoha učňům, kteří se u něho rádi učili a často i po dlouhých letech se k němu vraceli. Jan Podlipný zemřel 17. ledna 1994 v nedožitých 83 letech.

Jana Kořínková

Živnostenský list J. Podlipného (opis), nar. 1. 3. 1910, bydlístěm Jičín – Husova 76. Zvolené zaměstnání – Živnost fotografická, portrétní a krajinářská. Zapsáno v živnostenském rejstříku pro řemeslné živnosti pod č. j. 31 z roku 1934. Razítko Okresního úřadu v Jičíně, razítko – Za okresního hejtmána Rada politické správy; podepsán (strojopisem) Kalík v. r. (Sbírka písemností a tiskovin, Dh 6002.)

ZE SBÍREK MUZEA Fotografie z Ateliéru Podlipný

Ve sbírce pozitivů a negativů Regionálního muzea a galerie v Jičíně se nachází velké množství snímků obou výše zmiňovaných fotografů, otce a syna Aloise a Jana Podlipných. Fotografie pochopitelně většinou zachycují dnes již neexistující stavby, jičínská zákoutí a někdy i celé ulice. Dokládají, jak Jičín vypadal před téměř 80–90 lety.

První snímek Aloise Podlipného zachycuje pohled do ulice Pod Koželuhy v roce 1930. Ze starší zástavby se moc domů nedochovalo. Domky čp. 99 a 100 – na východní straně ulice – se následkem zvýšení ulice nacházely pod uliční čarou, později byly zbořeny, aby uvolnily místo pro stavbu Živnostenské školy pokračovací (dnes Vyšší odborná škola a Střední průmyslová škola). Škola byla postavena v roce 1940 podle návrhu Ing. arch. Čeňka Musíla, stavba si tehdy vyžádala 2 miliony korun a strojové zařízení 600 tisíc korun. Ve školním roce 1940/1941 navštěvovalo Živnostenskou školu 751 žáků (592 chlapců a 159 dívek).

Na druhém snímku, tentokrát od Jana Podlipného, je zachycena budova Okresního sirotčince a vpravo budova Okresního chorobince.

Stavba Okresního sirotčince začala v roce 1896, kdy byl vykoupěn tzv. Kukulovský dům s rozlehlou zahradou. Stavební plány

Alois Podlipný, foto ulice Pod Koželuhy v roce 1930.

Jan Podlipný, foto budovy Okresního sirotčince a Okresního chorobince.

vypracoval Ing. Bedřich Pek, stavba byla dražbou zadána Antonínu Holečkovi. 25. dubna 1898 byla budova zkolaudována a dne 1. května 1898 odevzdána svému účelu.

Správa sirotčince byla svěřena sestřím řádu Chudých školských sester, hospodářskou

správu vykonával okresní úřad a tříčlenné kuratorium. Lékařské prohlídky vykonával do roku 1909 MUDr. F. Štěpán, později MUDr. F. Pelikán a od roku 1937 MUDr. B. Augustin. Do sirotčince se přijímaly děti ve věku od 3 do 14 let. Roku 1941 zde bylo 52 dětí, jež ošetřovalo 5 sester a 3 služebné. V roce 1944 byl sirotčinec v Jičíně zrušen. Později se zde nacházela Okresní zemědělská správa, transfuzní stanice a Okresní hygienická a epidemiologická stanice.

Práce na stavbě Okresního chorobince byly jičínským živnostníkům (tesař V. Fejfar, zedník J. Novotný ad.) zadány po zpracování a schválení projektu dne 17. 12. 1906. Se stavbou se začalo již na jaře 1907 pod dohledem A. Holečka z Jičína a V. Janouška z Tuře. Budova chorobince byla zkolaudována 31. října 1908 a hned druhý den odevzdána svému účelu.

Prvním lékařem v chorobinci byl MUDr. Josef Mrňák, za 1. světové války MUDr. Josef Macoun, později MUDr. Arnošt Lustig a od roku 1937 MUDr. Gustav Krška. Za okupace byla budova zabrána pro německé vojsko a obyvatelé chorobince byli přestěhováni do budovy mateřské školy. Po osvobození zde bylo nejprve čsl. vojsko a chorobinec byl zrušen.

V roce 1953 došlo k rekonstrukci budovy bývalého chorobince, následně zde bylo otevřeno samostatné gynekologicko-porodnické oddělení. V pravé části budovy v přízemí pak bylo zřízeno dětské oddělení.

Jana Kořínková

STALO SE PŘED 100 LETY podzim 1916

Na jičínské školy bylo počátkem školního roku 1916/17 zapsáno celkem 773 řádně studujících. Z toho na c. k. státním gymnasiu 203 žáků, na c. k. vyšší reálce 293 žáků, na c. k. ústavu ku vzdělání učitelů 129 žáků, na reformním reálném gymnasiu 148 žáků. • V měsíci říjnu přijela do Jičína divadelní společnost Elišky Zöllnerové, jedna z našich nejlepších kočujících operetních společností. Představení se konala ve dvoraně Sokolovny. Představení však nebyla příliš kvalitní, a to hlavně z důvodu, že většina zkušených herců byla ve válce * 4. listopadu uspořádalo v Sokolovně koncert Ševčíkovo-Lhotského kvarteta za spolupůsobení paní Marešové-Schneiderové, virtuosky na klavír. • „Vzácným počínkem uměleckým“ byl koncert J. Kociana konaný dne 7. prosince v jičínské Sokolovně. • 21.

listopadu zemřel císař František Josef I. O 3 dny později konalo městské zastupitelstvo mimořádnou schůzi, kde se usneslo na následující projev: „Obecní zastupitelstvo města Jičína hlubokým jato jsouc žalem nad nebolestnější a nejtěžší ztrátou, jež úmrtím Jeho císařského a královského Apoštolského Veličenstva císaře a krále Františka Josefa I. stihla Nejvyšší panovnícký rod, celou říši a její národy, dovoluje si jménem veškerého obyvatelstva tohoto města předložit ke stupňům Nejvyššího trůnu nevjroucnější a nejoddanější projev nejhlubší soustrasti.“ • 30. listopadu se v děkanském kostele konala smuteční mše za Františka Josefa I. a 10. prosince slavné bohoslužby na počest nastoupení na trůn Jeho Veličenstva císaře Karla I. Obou mší se účastnily všechny úřady, důstojníci, spolky,

školy a veřejnost. • Dne 9. 12. byl zatčen nebezpečný dezertér Josef Erlebach, který po našem okolí provozoval svou dalekosáhlou činnost. Ve dne obhlédl si vždy terén a večer zahájil krádež všeho druhu. „Hotové peníze ovšem dovedl oceniti nejlépe, rovněž husy, boty, prádlo atd.“ • Dne 25. prosince odehrál v sále Sokolovny dramatický odbor novoměstské Občanské besedy hru ze současného válečného života od Ferdinanda Olivy Válečný snatek pod vedením režiséra Františka Filipa. Pro velký úspěch byla hra opakována ještě jednou 30. prosince. • V roce 1916 se v Jičíně narodilo 113 dětí, zemřelo 256 lidí a konalo se 43 svateb.

Gabriela Brokešová

6

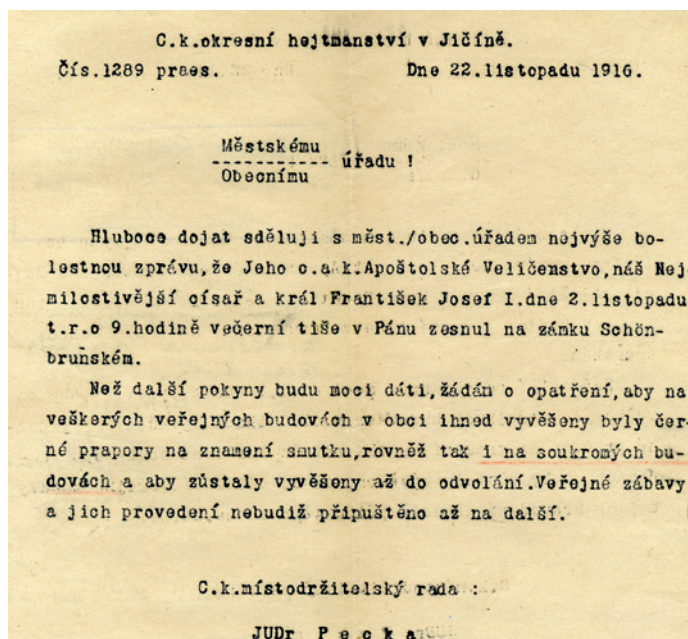

Adoptuj panenku ...

Ve dnech 9. a 10. září 2016 na malém nádvoří jičínského zámku proběhla již podruhé tvůrčí dílna *Adoptuj panenku a zachrániš dítě*, během které byly opět vyráběny panenky pro stejnojmenný projekt Českého výboru pro UNICEF. Ten existuje již několik let a zapojila se do něj řada organizací i slavné osobnosti. Každá panenka UNICEF představuje jedno skutečné dítě. Každým rokem jsou díky jejich prodeji ooc-kovány na 3 milióny dětí proti šesti hlavním dětským smrtelným nemocem, kterými jsou spalničky, záškrt, černý kašel, tetanus, tuberkulóza a dětská obrna. Avšak bohužel stejný počet dětí na tyto nemoci stále umírá. I proto se jičínské muzeum zapojilo v pomoci na záchranu dětských životů.

Během letošní dílny bylo vyrobeno na dvacet tři panenek. Šité byly z darovaných látek, vln a dalších materiálů, které donášeli lidé na základě výzvy, která byla vydána loňský rok. Dílen se účastnily především maminky s dětmi, ale také samotné šikovné holčičky. Děkujeme všem, kteří se i letos k dílnám připojili. Od doby zapojení se do projektu do dnešního dne bylo prodáno na 13 panenek, které zachránily stejný počet dětí. Panenky vyrobené při obou dílnách jsou v prodeji na pokladně muzea.

Martina Pajerová

Oznámení o úmrtí císaře a krále Františka Josefa I. ze dne 22. 11. 1916 s nesprávným datem úmrtí císaře (SOKA Jičín, AmJ, kart. 601, inv. č. 2382).

NOVÉ REPLIKY sbírkových předmětů

V loňském a letošním roce získalo jičínské muzeum dvakrát po sobě grant Ministerstva kultury na podporu výchovně vzdělávacích aktivit v muzejnictví. Oba granty byly vázány na edukační programy muzea s názvem *Cesty Človíčka do minulosti 1. a 2.*

Ze získaných peněz v roce 2015 byly vyrobeny repliky archeologických nálezů z Jičínska, mezi kterými byla například železná kosa z depotu v Žereticích, kamenné drtidlo obilí nalezené v Prachovských skalách, pazourková dyka či bronzový náožník. Z grantu druhého byla pak zadána výroba repliky plně polní rakouského vojáka z bitvy u Jičína v roce 1866.

Vyrobené předměty byly okamžitě po jejich dodání zařazeny do edukačního programu. Žáci tak najednou měli možnost poznávat artefakty, které je během dosavadních lekcí *Cest Človíčka do minulosti* obklopovaly pouze ve vitrínách, nejenom zrakem, ale i dalšími smysly, a to především hmatem. Ucítili například tíhu kabátu rakouského vojáka, těžkost manipulace s tzv. předovkou, ostrost čepele z pazourku nebo barvu bronzové sekerky před archeologizací. Předměty budou nadále využívány nejen při programech ve stálé expozici, ale také na krátkodobých výstavách.

Martina Pajerová

1. Probourání zazděného podloubí v čp. 94, 1936 (SOKA Jičín, Archiv města Jičína, kart. 187).
2. Jeden z pěti sloupů (4 zazděny) ve dvoře domu čp. 94, foto Alois Podlipný, 1935 (SOKA Jičín, Archiv města Jičína, Přílohy ke kronice, kart. 185).
3. „Židovský obchod – Jüdisches Geschäft“ oznamuje tabulka na dveřích obchodu Karla Hahna v čp. 94 v srpnu 1939 (Sbírka RMaG v Jičíně).
4. Část domu čp. 94 směrem ke kostelu sv. Jakuba, 1927–1933 (Sbírka RMaG v Jičíně).
5. Obchod uzenáře Adolfa Holana se zazděnou podsíní v čp. 94, foto Alois Podlipný, před rokem 1936 (Sbírka RMaG v Jičíně).

KRÁTCE Z MUZEA

O prázdninových měsících navštívilo jičínské muzeum celkem 4 355 osob, komentovaných prohlídek města a zámku se zúčastnilo 354 osob a komentovaných prohlídek s Človíčkem pro děti 100 osob.

Od října je v muzeu zaměstnána nová edukátorka Mgr. Lucie Stránská, která nahradila Martinu Pajerovou.

Další říjnovou personální změnou je nástup nové archeoložky Kateřiny Opicové, která posílí naše archeologické oddělení.

Ve dnech 14.–16. 9. 2016 se naše muzeum stalo pořadatelem každoročního Semináře zoologů muzeí a ochrany přírody, pořádaného ve spolupráci s Asociací muzeí a galerií ČR a s finanční podporou Ministerstva kultury ČR. Dvacet pracovníků přírodovědných oddělení českých muzeí strávilo tři dny v kempu Sedmihorky, kde vyslechli odborné přednášky z oboru zoologie a pod vedením pracovníků správy CHKO Český ráj navštívili nejzajímavější lokality pískovcových skalních měst.

Během září muzeum netradičně uskutečnilo několik komentovaných prohlídek města a zámku, kterých se zúčastnilo více než 100 návštěvníků.

Ve dnech 13.–15. září v Hradci Králové proběhl již 40. seminář knihovníků muzeí a galerií. Odborný program semináře byl věnován ochraně knihovního fondu a katalogizačním pravidlům RDA.

Muzeum intenzivně pracuje na přípravě dvou publikací, které by měly vyjít do konce roku. První se věnuje archeologii Sobotecka a je z pera PhDr. Jiřího Waldhausera, druhou publikací je souhrnný katalog jičínské galerie a její autorkou je Mgr. Lenka Patková.

STARÉ JIČÍNSKÉ DOMY

Nárožní dům čp. 94 na Valdštejnově náměstí

Nárožní dům čp. 94 naproti zámku a kostelu sv. Jakuba na východní straně náměstí má velmi bohatou historii. Jeho počátky spadají jistě do doby zakládání města Jičína na přelomu 13. a 14. století, kdy se vyměřovalo náměstí, okolní parcely a připravovala se také výstavba kostela a hradeb.

V roce 1637 zakoupil tento dům Michal Khynel od Václava Ratibořského za 535 kop míšeňských. Dům byl poté zbourán a znovu honosně vystavěn. Peníze poskytl i Albrecht z Valdštejna. V době války o bavorské dědictví, kdy císař Josef II. měl v Jičíně svůj hlavní stan a sám bydlel na zámku, jeho polní maršál František Mořic hrabě Lacy byl ubytován právě v tomto domě, který tehdy patřil Karlu Hyblerovi. Ten zakoupil dům krátce po obrovském požáru města v roce 1768. Růst Jičína byl totiž přerušen 1. října 1768 velkým požárem, který postihl již po několikáté celý střed města. Tehdy shořelo 105 domů a další budovy.

Jičín byl od roku 1784 sídlem krajského úřadu, který v letech 1785–1812 sídlil právě v domě čp. 94. Guberniálním rozhodnutím z 5. října 1784 bylo nařízeno, aby se krajský úřad se vším úřednictvem a registraturou přestěhoval do Jičína. Jak hejtman, tak i úředníci byli nejprve provizorně ubytováni na zámku, následujícího roku již krajský úřad sídlil v čp. 94. Prostorová tíseň vedla ale k zazdění podloubí mezi třemi

pilíři. K obnovení původního stavu u čp. 94 došlo až v roce 1936. V roce 1812 přesídlil krajský úřad do čp. 24 za kostelem sv. Ignáce (bývalý seminář).

V době první republiky zde sídlila řada živností a obchodů. Směrem ke kostelu zde měli své obchody hodinář Antonín Semerád a cukrář Josef Rejha. V době Protektorátu zde zažíval obrovské protizidovské útoky Karel Hahn, který musel mít na svém obchodě tabulku „Židovský obchod – Jüdisches Geschäft“. V roce 1944 zemřeli v koncentračním táboře v Osvětimi Jiří Hahn (14 let), Viktor Hahn (50 let) a Anna Hahnová (40 let). V době před vybouráním zdíva z původních oblouků měl svůj uzenářský obchod směrem do ulice Adolf Holan.

Do poloviny 19. století měl dům podle kresby Josefa Sikory z roku 1756 dva štíty. Tato podoba z doby valdštejské bohužel nepřežila zmíněný požár v roce 1768. Empírová podoba domu, která je patrná dodnes, pochází z let 1840–1850. Ve vnitřním dvoře domu se nachází velmi zajímavá kamenná pavlač, která je umístěna na dórských sloupech. Po opětovném vybourání podloubí byl vchod do domu z náměstí zrušen a zřízen ze strany ke kostelu.

Hana Fajstauerová

VÝSTAVY

říjen–prosinec 2016

GALERIE

**František Kaván
– krajinou domova**
(13. 10. – 20. 11. 2016)

**J. V. Scheybal – malíř,
kreslíř, dokumentátor
a sběratel**
(2. 12. 2016 – 22. 1. 2017)

VÝSTAVNÍ CHODBA

**Jeden den ve středověku
očima hrnčíře v prostředí
východočeského městečka**
(6. 10. – 13. 11. 2016)

**Zlatá léta filmového
plakátu**
(18. 11. 2016 – 15. 1. 2017)

Změna akcí vyhrazena.

UDÁLOSTI V OBRAZECH

Šití panenek pro UNICEF.

Exkurze účastníků Semináře zoologů a ochrany přírody v Českém ráji.

Výstava Zebín – příběh jednoho vrchu.

Jičín, Nové Město, sklep 1. pol. 17. století.

Libáň, odkryv pravěké jámy na těžbu hlíny, tzv. hliníku.

Loutkové divadlo v rámci komentované prohlídky výstavy Zebín – příběh jednoho vrchu (foto O. Březovský).

Rodinná prohlídka s Človičkem.

HURÁ, MUZEUM! Čtvrtletník Regionálního muzea a galerie v Jičíně 4|2016

Registrováno MK ČR pod číslem E 21762

Vydává: Regionální muzeum a galerie v Jičíně, Valdštejnovo náměstí 1, 506 01 Jičín

Tel.: +420 493 532 204, e-mail: muzeumhry@muzeumhry.cz, www.muzeumhry.cz

Otevírací doba muzea a galerie: říjen–prosinec út–ne 9.00–17.00 hod., pondělí zavřeno

Redakce: Gabriela Brokešová, Martina Pajerová

Fotografie: Sběrka RMaG, mojejicinsko.cz (Ondřej Březovský)

Grafická úprava: Jakub Novotný, jn@cr8.cz

Tisk: Tiskárna Irbis, Liberec, uzávěrka čísla: 5. 10. 2016

Toto číslo by nevzniklo nebýt podpory města Jičína.

